

Etiske retningslinjer for innsamling i Norge

Norges Innsamlingsråd og Stiftelsen Innsamlingskontrollen

Hvorfor er etiske retningslinjer for innsamlingsorganisasjoner nødvendig?

Norges Innsamlingsråds medlemsorganisasjoner og organisasjoner registrert i Innsamlingsregister er avhengige av allmennhetens støtte for å drive sin virksomhet og nå sitt formål.

Disse prinsippene er felles anbefalinger som Norges Innsamlingsråd og Innsamlingskontrollen ønsker skal være utgangspunkt for all innsamling i Norge. Formålet er å styrke allmennhetens tillit til organisasjonene.

Hensikten med retningslinjene er å ivareta givernes interesser og sikre at organisasjonene opptrer på en måte som skaper og opprettholder tillit hos giverne.

Fem prinsipper for god innsamlingsskikk

Disse etiske retningslinjene for innsamling er basert på International Statement of Ethical Principles in Fundraising (APF og EFA).

1. Respekt

Respekt i møtet med giveren er essensielt for å opprettholde et positivt omdømme for innsamling. En gave er alltid frivillig og det er giveren som setter premissene. Dersom mottager velger å motta gaven er dette vilkår som må respekteres.

- Alle innsamlere skal opptre høflig og korrekt, og unngå det som kan forstås som press overfor potensielle givere.
- Aggressive innsamlingsmetoder og -aksjoner må unngås.
- Organisasjonene skal alltid innhente samtykke til videre kontakt.
- Hvis noen ønsker å bli fritatt for at organisasjonen henvender seg, så må det respekteres.
- Hvis en giver, innen rimelig tid, krever tilbakebetaling av en gave eller tar tilbake et løfte om en gave, må dette respekteres.
- Hvis en giver ønsker å være anonym, må det respekteres.
- Respektere givernes ønsker for å redusere eventuelle negative opplevelser blant forbrukere.
- Bildebruk i forbindelse med innsamlingsarbeid må relatere seg til den faktiske situasjonen som beskrives. Organisasjonen må tydelig opplyse

om dette *ikke* er tilfelle.

- Om mulig skal tillatelse for å bruke bildet gis av den avbildede personen.
- Mennesker skal i bilde og tekst skildres på en verdig måte av organisasjonen og dens samarbeidspartnere.
- Ta ekstra hensyn til mindreårige samt til særskilt utsatte mennesker.

2. Tydelighet

Tydelighet er viktig for å unngå misforståelse. Tydelighet skaper fortrolighet til at pengene samles inn på en etisk forsvarlig måte og at gavene/innsamlingen tilfaller det oppgitte formål. Ved all innsamling skal organisasjonen og formålet være klart angitt.

- Det må ikke benyttes navn eller slagord som kan forveksles med allerede etablerte innsamlinger eller organisasjoner.
- Ved enhver innsamling hvor organisasjonene henvender seg personlig til publikum skal innsamleren være utstyrt med synlig ID-kort. ID-kortet skal angi innsamlerens navn og organisasjon. Innsamleren må på forespørsel kunne identifisere seg med gyldig legitimasjon.
- Ved innsamling gjennom telefon skal det opplyses om navn på person og callcenter som ringer og hvilken organisasjon som representeres. Innsamleren skal også kunne oppgi navnet på en kontaktperson i organisasjonen.
- Ved rekruttering av nye bidragsytere skal det informeres tydelig om organisasjonens praksis når det gjelder fremtidige henvendelser om informasjon og tilbud om deltagelse i innsamlingsaktiviteter.
- Avtaler som forplikter giverne til å gi flere bidrag til innsamlingen i fremtiden, skal være skriftlige.
- Det må fremgå av avtalen at giverne kan si den opp til ethvert tidspunkt, slik at enhver forpliktelse faller bort.
- Ved fadderordninger skal det særskilt være angitt hvorvidt fadderskapet gjelder en bestemt person eller en gruppe personer.
- Det bør alltid klart opplyses om organisasjonen samler inn til organisasjonen generelt eller om det går til et bestemt formål. Hvis belysningen av det vanlige arbeidet nevner eksempler på prosjekter må det komme tydelig frem at de kun er eksempler.

- Spesifikke formål må illustreres gjennom et prosjekt som vil gi en omfattende forståelse av hvordan de innsamlede midlene brukes, for eksempel land, befolkning, prosjekt, etc. En omfattende forståelse skapes gjennom relevant, sannferdig og lett forståelig informasjon. Det bør også være tydelig hvor man kan finne mer informasjon om prosjektet.
- Hvis flere organisasjoner har en felles innsamling, så skal alle organisasjonenes navn, adresser, telefonnummer og logoer vises. Unntak er tilfeller hvor organisasjoner har et felles innsamlingssekretariat. Her er det tilstrekkelig at organisasjonenes navn og logo, og sekretariatets adresse og telefonnummer vises.
- Ved gateinnsamling skal avtalte posisjonslister mellom organisasjonene respekteres.
- Organisasjonene skal forsøke å unngå å gjennomføre store innsamlingsaksjoner på samme tidspunkt.
- Organisasjonene skal følge anbefalinger om karantene i tiden rundt TV-aksjonen.
- Hvis en organisasjon mottar en gave som åpenbart er ment for en annen mottaker, skal donasjonen umiddelbart overføres til den andre mottakeren. I tvilstilfeller må giveren bli kontaktet for å avgjøre hvem som skal ha gaven.

3. Åpenhet

Åpenhet er en forutsetning for å skape trygghet og tillit i forhold til giverne. Organisasjonen må være åpne om alle forhold, både i forhold til økonomi og det organisatoriske/styringsmessige.

- Organisasjonen skal tydelig kunne redegjøre for samtlige inntekter og kostnader.
- Enhver kan kreve å få innsyn i organisasjonenes avlagte regnskaper og revisors beretning.
- Innsamlingsbøsser skal tømmes i nærvær av minst to personer.
- Hvis flere organisasjoner har en felles innsamling, så skal fordelingsprosenten være offentlig tilgjengelig.
- Dersom prosjekter har et maksimumsbehov, skal det opplyses om hvordan organisasjonen vil bruke eventuelle overflødige midler.

4. Organisering

Organisering og gjennomføring av innsamling og organisering av selve virksomheten er forutsetninger for tydelig og troverdig innsamling. Ved at man håndterer verdier som forvaltes på vegne av giverne er det vesentlig at det er etablert rutiner og bestemmelser som reduserer risikoen for mislig adferd.

- Givere må være myndige eller få samtykke fra foreldre eller formyndere.
- Dersom det benyttes innsamlere fra et lavere klassetrinn enn 5. klasse i grunnskolen, må innsamleren være under tilsyn av en myndig person på stedet.
- Organisasjonen bør vurdere å ta spesielle forholdsregler når mindreårige er involvert i innsamlingen. Innsamlingskampanjer rettet mot barn under 18 år er ikke tillatt.
- Organisasjonen må følge markedsføringslovens punkter om når et eksternt firma eller annen ekstern part har som oppgave å samle inn penger.
- Markedsføringslovens punkt om innbetalingskort til noen som ikke har bestilt må følges.
- Dersom innsamlingen etter en planlagt og nødvendig oppstartingsfase ikke gir overskudd innen rimelig tid, skal innsamlingen opphøre.
- Hver organisasjon bør ha egne retningslinjer for håndtering av gaver i form av fast eiendom, verdipapirer, innbo, testamentariske gaver etc.
- Hver organisasjon skal ha rutiner for hvordan man håndterer spørsmål og klager.
- Det bør være enkelt for alle å finne ut hvor og hvordan man kan klage inn den aktuelle innsamlingsorganisasjonen.
- Organisasjonen skal ha eget styre. Styret skal ha regelmessige møter, minst to ganger per år.
- Organisasjonen skal ha ekstern revisor.
- Organisasjonen skal ha egne retningslinjer for gjennomføring av enhver innsamling, for kontroll med innsamlede midler og forvaltning av disse.
- Styret eller et enkelt medlem av styret skal ikke ha forretningsmessig eller økonomisk interesser eller på annen måte være involvert i organisasjonens virksomhet, som kan være egnet til å reise spørsmål ved vedkommendes habilitet eller uavhengighet i forhold til de beslutninger som treffes eller den virksomhet som utøves.

5. Troverdighet

Troverdighet handler om organisasjonens håndtering av innsamlede midler og formidling av informasjon til giverne om økonomi og innsamlingstekniske forhold.

- Alle organisasjoner skal ha retningslinjer, rutiner og strategi for eget innsamlingsarbeid.
- I retningslinjene og strategi skal organisasjonens innsamlingsprinsipper, ulike innsamlingsformer og innsamlingsmetoder samt håndtering av gaver beskrives.
- Innsamlingsorganisasjonen skal ikke i sin utadrettede informasjon anvende formuleringer som påstår at det i innsamlingen ikke er administrasjons- og innsamlingskostnader og dermed gi inntrykk av at innsamlingen skjer kostnadsfritt.
- Øremerkede innsamlede midler skal kun brukes til formålet. Ved endrede forhold skal giver varsles og få tilbud om tilbakebetaling eller overføring av pengene til et annet formål. Midlene skal alltid brukes i forhold til stiftelseslovens bestemmelser.
- Organisasjonen har rett til å nekte gaver eller partnerskap som ikke er i overensstemmelse med organisasjonens verdier eller måte å arbeide på.
- Dersom kostnadene ved å akseptere en gave ikke står i rimelig forhold til gavens størrelse bør organisasjonen avvise den.
- Hvis organisasjonen ikke kan bruke gaven, produktet eller tjenesten, må den avvises.
- Hvis det er usikkerhet om hvorvidt et prosjekt blir gjennomført eller ikke, bør det opplyses sammen med informasjon om hva pengene i dette tilfellet skal gå til.
- Hvis innsamling av klær og varer ikke går direkte til de trengende, men for eksempel blir solgt, må det opplyses om dette.
- Informasjon om organisasjonens innsamlingsmål samt de resultater som organisasjonen har oppnådd skal finnes tilgjengelig på organisasjonens nettsider.